

УДК 373.3(4):371.2

О. Б. ЯРОВА, канд. пед. наук, доцент
Бердянський державний педагогічний університет, МОН України
вул. Шмідта 4, м. Бердянськ, 71118, Україна
olena_yarova@mail.ru

ТЕНДЕНЦІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЄВРОСОЮЗУ

Анотація. Розглянуто організаційні трансформації у початковій освіті в країнах-членах Європейського Союзу. Проаналізовано загальні тенденції оптимізації навчального процесу на сучасному етапі створення нового типу європейської початкової школи, серед яких найбільш поширеними є розподіл терміну початкової освіти на цикли, зниження обов'язкового шкільного віку, зменшення кількості учнів у класах, розширення автономії навчальних закладів у питаннях планування навчального року, адаптація режиму навчання до індивідуальних життєвих ритмів учнів, зростання участі батьків у процесі навчання дітей та створення шкільних рад, що контролюють якість освіти.

Ключові слова: початкова освіта, країни-члени Європейського Союзу, організаційні трансформації, обов'язковий шкільний вік, принципи угруповання учнів, шкільний режим, оцінювання навчальних досягнень.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Європейські реформи в галузі початкової освіти 80-90-х років ХХ століття набувають перманентного характеру, продовжуючись і сьогодні. Така ситуація пов'язана з прагненням європейських держав забезпечити рівні шанси на отримання якісної освіти учнями молодшого шкільного віку. Розбудова початкової освіти відбувається під гаслом «молодша школа не може бути неуспішною», що має конкретне і самобутнє втілення в країнах Європейського Союзу [3, с. 36].

Враховуючи досягнення попередніх етапів розвитку початкової освіти, країни Євросоюзу у ХХІ столітті намагаються створити нову початкову школу шляхом модернізації змісту, управління та організації навчання. Йдеться про розроблення прогресивних навчальних планів, педагогічних концепцій, адаптацію шкільного часу до ритму дитячого життя, переосмислення професії педагога / вихователя, залучення батьків до активної співпраці зі школою. Вивчення досвіду країн ЄС на цьому шляху є надзвичайно актуальним для України, яка також знаходиться в центрі освітніх реформ: упроваджено новий Державний стандарт початкової загальної освіти (2012), розробляються типові навчальні плани початкової школи та програми дисциплін, створюються сучасні підручники.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тенденції оптимізації організації навчального процесу у початковій школі країн-членів Європейського Союзу аналізуються в дослідженнях Т. Бертрама (Tony Bertram), Т. Боланда (Theo Boland), А. Василюк, Дж. Дін (Joan Dean), В. Загвоздкіна, Л. Зязюн, І. Карбовничек, О. Кашуби, О. Кузнецової, Н. Лавриченко, О. Локшиної, З. Малькової, Дж. Ле Мете (Joanna Le Metais), О. Овчарук, К. Саржан (Claire Sargent), А. Сбруєвої, Р. Табберера (Ralph Tabberer) та інших педагогів-компаративістів. Автори звертають увагу на

структурні особливості початкової школи (цикли, етапи), моделі європейської початкової школи (початкова школа як окрема інституція, початкова школа як інтегрована складова базової освіти, початкова школа об'єднана з дошкільним закладом), обов'язковий шкільний вік, навчальне навантаження учнів і учителів, сертифікацію по завершенні початкової освіти. Більш детального вивчення потребують зміни принципів угруповання учнів початкової школи, шкільний режим, питання прогресування учнів з класу до класу та другорічництва, організація співпраці між батьками та колективом школи.

Формулювання мети статті. Отже, метою статті є проаналізувати загальні тенденції оптимізації навчального процесу на сучасному етапі оновлення європейської початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Між країнами-членами Євросоюзу існує значна подібність щодо віку, коли діти розпочинають початкову освіту: як правило, «початкова» фаза триває у період між 5-6 та 11-12 роками. Помітним винятком є Швеція, де діти починають обов'язкову освіту у віці 7 років, і не існує формальних відмінностей між початковою та середньою освітою, а також Угорщина, де в залежності від типу навчального закладу діти можуть отримувати початкову освіту до 14 років [12, с. 21].

У переважній більшості країн ЄС 27 початкова школа функціонує як окремий навчальний заклад. Проте все частіше до її структури приєднуються класи обов'язкової дошкільної підготовки, або початкова школа функціонує у структурі єдиної базової школи. Так, в Іспанії початкові школи можуть бути частиною комплексу, який також включає в себе дошкільну або молодшу середню освіту. В Угорщині початкова освіта найчастіше надається восьмирічними загальноосвітніми школами для учнів 6-14 років, хоча у деяких регіонах учні мають можливість переходу до окремої середньої школи у віці 10-12 років. У Швеції дев'ятирічна базова школа (grundskola) охоплює учнів 7-16-річного віку.

З метою адаптації навчання до потреб та можливостей учнів і вирівнювання їхніх стартових освітніх позицій, як зазначає Н. Лавриченко, «навчально-виховний процес у європейських початкових школах поділяють на цикли (або етапи), а впродовж першого циклу нерідко відсутній поділ на класи: учні отримують можливість опанувати програму власним темпом. Хтось засвоїть повний курс математики впродовж року і присвятить решту часу іншим дисциплінам, а хтось опанує його лише по завершенні циклу, тобто на другому або третьому році навчання» [3, с. 25]. Наприклад, період навчання в початковій школі розподілено на цикли таким чином:

- Австрія, Німеччина – перші два класи становлять єдиний цикл;
- Англія та Уельс – I-й цикл – для дітей 5-7 років, II-й цикл – для дітей 7-11 років (Англія та Уельс є єдиними країнами, в яких так звані ключові етапи (key stages) на початковому шаблі забезпечуються окремими закладами освіти: «дитячі дошкільні установи» (infant schools) відносяться до KE 1 та «молодші школи» (junior schools) – до KE 2);
- Франція – I-й цикл («навчання базовим навичкам») – 2 роки; II-й цикл («поглиблений розвиток навичок») – 3 роки;
- Іспанія – I-й цикл – 2 роки; II-й цикл – 3 роки; III-й цикл – 3 роки;
- Італія – I-й цикл – 1 рік; II-й цикл – 2 роки; III-й цикл – 2 роки;

- Бельгія, Люксембург – 3 дворічні цикли;
- Кіпр, Польща – 2 трьохрічні цикли.

З модернізацією змісту навчальних програм початкової школи пов'язано зниження нормативного віку, в якому діти розпочинають формальну освіту. Наприклад, в Італії уведений в дію у 2009/10 навчальному році закон передбачає початок обов'язкової освіти у віці 6 років. У Німеччині обов'язкова шкільна освіта починається з 1 серпня для всіх дітей, кому виповнилося 6 років. Після прийняття резолюції Постійної конференції міністрів освіти і культури в жовтні 1997 року під назвою «Рекомендації зі вступу до школи» (Empfehlungen Zum Schulanfang), землі мають можливість варіювати терміни початку шкільних занять протягом навчального року. Одним із завдань рекомендацій було також заохотити батьків відправляти своїх дітей до школи якомога раніше [8, с. 113].

Не зважаючи на той факт, що законодавство більшості європейських країн передбачає обов'язкове навчання дітей з шестирічного віку, дедалі частіше вони залучаються до систематичного навчання вже у дитячому садку або безпосередньо в школі у віці 4-5 років.

За статистикую [13, с. 17], в Англії, Уельсі та Шотландії багато малюків ідуть до школи у віці 4 роки, хоча офіційно діти повинні починати навчання у школі у семестрі, коли їм виповнюється 5 років. В Ірландії більше 50 % чотирьохрічних і майже всі п'ятирічні діти розпочинають навчання у дитячих класах початкової школи (infant schools), що фінансуються державою. У Нідерландах 99 % дітей йдуть до школи у віці чотирьох років, хоча це не є обов'язковим до п'яти років.

Усі п'ятирічні діти в Угорщині повинні відвідувати дитячий садок до чотирьох годин на день для підготовки до базової школи. Відвідування дитячого садку з 3 років стане обов'язковим з 2014 року.

Тим не менш, у Німеччині, Угорщині та Швеції, діти, які досягли шкільного віку, але які вважаються недостатньо зрілими, можуть відвідувати спеціальні класи, прикріплені до початкової школи (Німеччина і Швеція) або до дитячого садку (Угорщина), завданням яких є підготувати їх для вступу до школи, як правило, не довше, ніж протягом одного року.

Отже, проаналізувавши інформацію про системи освіти, представлену Eurydice (Network on Education Systems and Policies in Europe) / Eurypedia, отримуємо такі дані щодо початку та тривалості початкової освіти у країнах Євросоюзу (див. табл. 1).

Угрупування дітей у початковій школі ЄС 27, як правило, відбувається за віком. Вертикальне угрупування (змішані вікові групи) практикується у невеликих за контингентом учнів школах з метою ефективного використання персоналу та приміщень. Наприклад, в Англії 24,4 % початкових класів, у яких працює один учитель, у січні 2002 року були змішаними. У Франції змішані класи часто є нормою у численних школах у сільській місцевості. Навчальний план 2002 року рекомендує створення змішаних класів для всіх дітей початкової школи з метою організації взаємонавчання молодших школярів, особливо під час опанування мовою. Навіть там, де у школах немає змішаних класів, старші діти можуть бути залучені до роботи з молодшими для читання або гри в настільні ігри [12, с. 21].

У фінансованих державою початкових школах Європи практикується спільне навчання дівчат та хлопчиків. У деяких випадках діти можуть навчатися в групах однієї статі з деяких предметів, наприклад, фізичного виховання і мови (Швеція).

Проте такі рішення приймаються на рівні окремих шкіл і вчителів, а не як політичне питання на рівні уряду або регіону.

Таблиця 1

Початкова освіта у країнах Євросоюзу

Країна	Тривалість навчання	Вік учнів початкової школи
Австрія	4	6-10 (років)
Бельгія	6	6-12
Болгарія	8*	6/7-14/15
Велика Британія (Англія, Уельс)	6	5-11
Греція	6	5/6-11/12
Данія	9*	6/7-15/16
Естонія	3	7-10
Ірландія	8	4-12
Іспанія	6	6-12
Італія	5	6-11
Кіпр	6	5/6-11/12
Латвія	9*	7-16
Литва	4	7-11
Люксембург	6	6-12
Мальта	6	5-11
Нідерланди	8	4-12
Німеччина	4	6/7-10/11
Польща	6	7-13
Португалія	4	6-10
Румунія	4	6-10
Словаччина	9*	6-15
Словенія	9*	6-15
Угорщина	4	6-10
Фінляндія	6	6/7-12/13
Франція	5	6-11
Чеська Республіка	9*	6-15
Швеція	9*	7-16

*єдина початкова та середня школа

Цікавий досвід у питанні угруповання учнів має Франція. З 1989 року одним із принципів організації навчання у початковій школі є угруповання учнів відповідно до їхнього академічного рівня. Практично передбачені три моделі угруповання учнів [7, с. 49–50]:

1) Розподіл у групи-класи в залежності від віку. Такий підхід передбачає врахування неоднорідності класу, сильну координацію та командну роботу серед учителів одного циклу з метою забезпечення наступності та єдності вимог, важливих для оцінювання прогресу учнів у даному циклі та планування збільшення або скорочення тривалості циклів для окремих учнів.

2) Розподіл у групи-класи в залежності від академічного рівня. У такому випадку вчитель відповідає за навчання дітей протягом циклу або протягом навчального року.

3) Обмін навчальними послугами та decompartmentalization. Задля того, щоб врахувати ритм і рівень учнів, організовуються групи для навчання окремих дисциплін на основі обміну досвідом викладання серед учителів. З одного боку, учень відноситься до вчителя і групи / класу протягом частини навчального часу, а з

іншого боку, він має можливість скористатися дидактичними методами, адаптованими до його ритму навчання.

Кількість учнів у класах на початковому щаблі варіюється залежно від типу школи (державна / приватна, міська / сільська), але є тенденція до її зниження, особливо в перші два-три роки початкової освіти (див. табл. 2), що підкріплюється експериментально доведеною кореляцією між високою академічною успішністю у перший рік навчання і зменшеною кількістю учнів у класі.

Таблиця 2

**Кількість учнів у класах початкової школи у країнах Євросоюзу
(за даними Eurydice)**

Країна	Кількість учнів
Австрія	18 (max 25)
Бельгія	1-й цикл – max 24, 2-3-й цикли – max 28
Болгарія	16-22
Велика Британія (Англія, Уельс)	25-27
Греція	max 25
Данія	16-20
Естонія	max 24
Ірландія	25-34
Іспанія	max 25
Італія	25-27
Кіпр	max 30
Латвія	за рішенням школи
Литва	max 24
Люксембург	max 26
Мальта	max 24
Нідерланди	25
Німеччина	23
Польща	max 26
Португалія	max 26
Румунія	min 12 – max 25
Словаччина	22-25
Словенія	max 28
Угорщина	20
Фінляндія	за рішенням школи
Франція	23
Чеська Республіка	min 17 – max 30
Швеція	за рішенням школи

Оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи Євросоюзу варіюється від неформального моніторингу до формального тестування. Учителями використовуються поточний, періодичний та підсумковий види контролю. Основним інструментом перевірки рівня знань та вмінь учнів, крім усного опитування, у більшості країн залишається письмове тестування. Результати оцінювання успіхів учнів початкової школи, як правило, викладаються у формі звітів, з інформацією яких ознайомлюють педагогічний колектив і батьків дитини [4, с. 54].

Так, Закон про освіту 2006 (Ley Organica de Educaci3n) в Іспанії встановлює, що як тільки учні закінчили початкову школу, вони випускаються із звітом, в якому зазначені їхні успіхи у навчанні та цілі, які були досягнуті в рамках етапу. Крім того, з 2009/10 навчального року такий звіт, виданий органами освіти, буде також включати інформацію, пов'язану з базовими компетенціями, що їх учні набули на даному освітньому щаблі [10, с. 218].

У більшості земель Німеччини, протягом перших двох класів початкової школи оцінка має форму звіту наприкінці навчального року з детальним описом прогресу учня, його сильних і слабких сторін у різних галузях знань. Наприкінці 2-го класу, а іноді й пізніше, учні починають отримувати звіти в кінці кожної половини навчального року з оцінками, які дозволяють порівняти результати окремого учня з загальним рівнем класу. Звіти приблизно у 50 % земель також містять оцінку соціальної поведінки учня в школі [8, с. 88].

Автоматичний перехід молодших школярів до наступного класу є звичайною практикою у більшості країн ЄС. У випадках, коли академічні успіхи впливають на переведення учнів на наступний рівень, рішення, як правило, приймається всіма вчителями відповідного класу і передбачає обов'язкові консультації з батьками.

У Бельгії всі учні, охоплені шестирічною початковою освітою, повинні скласти загальний зовнішній тест для отримання сертифікату з початкової освіти (СЕВ). Тест розробляється робочою групою під керівництвом генерального інспектора з базової освіти (the Inspector General for Basic Education), яка також визначає критерії для оцінювання і прохідний бал. Однак для вступу до бельгійської середньої школи не обов'язково мати свідоцтво про початкову освіту.

Учням у Болгарії після 4 класу видається свідоцтво про закінчення початкового етапу базової освіти, в якому виставляються річні оцінки з обов'язкових і факультативних навчальних предметів. Прийом у молодші класи середньої школи є вільним, але для вступу до спеціалізованих класів (з інтенсивним навчанням іноземних мов, математики, мистецтв, спорту) учням необхідно скласти іспити [5, с. 200].

У Данії, Фінляндії, Швеції, Латвії, Чеській Республіці, Словаччині, Словенії не існує розподілу на початкову і середню освіту, тому між цими двома етапами не проводиться ніяких тестів або іспитів.

У Німеччині всі діти автоматично переводяться з 1 класу до 2 класу в початковій школі. Як правило, починаючи з 2-го класу початкової школи кожен учень потрапляє до певного класу залежно від його або її рівня успішності, навіть якщо це випадок другорічництва. Рішення про переведення учня до наступного класу приймається на основі оцінок атестату (Zeugnis) наприкінці навчального року. Наприклад, враховуючи загальну кількість учнів у початковій школі, лише 0,6 % учнів залишилися на другий рік у 2008/2009 навчальному році [8, с. 113].

В Італії другорічництво у період переходу з 2-го до 3-го і з 4-го до 5-го класу є можливим тільки у виняткових випадках і потребує одностайного рішення з боку вчителів. Приєднання *primo ciclo* до освітньої та професійної підготовки в 2003 році, яка складається з початкової та неповної середньої освіти, передбачило скасування екзамену на отримання сертифікату про початкову освіту (*Esame di Licenza Elementare*) [9, с. 112].

Після восьмирічної програми початкової школи у Нідерландах діти у віці близько 12 років складають тест досягнень, що проводиться у 80 % шкіл. Тест досягнень розроблений Національним інститутом педагогічних вимірювань (the National Institute for Educational Measurement (CITO)) і відомий як CITO-тест (його офіційна назва 'Final Test of Primary Education'). Проте наявність такої системи моніторингу навчальних досягнень учнів не виключає другорічництва: щороку 1-2 % дітей у країні залишаються на другий рік [11, с. 10].

У ряді країн ЄС (Німеччина, Угорщина, Нідерланди) результативність навчання дитини в початковій школі впливає на вибір типу середньої школи або курс середньої школи, до якого вона допускається.

Найбільш поширений вік трансферу з початкової до середньої школи 11,97 і 12,98. Тим не менше, діти можуть переходити у віці 10 років (у більшості земель Німеччини, деяких школах в Угорщині) і 14 років (в інших школах Угорщини). Країни також пропонують тріступеневу систему навчання, мета якої полегшити перехід з початкової до середньої школи. Наприклад, в деяких районах Англії (для 8-12 або 9-13-річних) організовано так звані середні школи (middle schools) [11, с. 12].

У багатьох країнах ЄС адміністрація або шкільні ради мають можливість приймати рішення щодо графіку навчального процесу. Навіть, якщо міністерства освіти встановлюють початок і кінець навчального року та терміни канікул, шкільна автономія дає свободу узгодження та адаптації дат до умов конкретної школи або регіону.

Щодо норми навчального часу для молодших школярів у Євросоюзі існує загальна тенденція організувати заняття зранку і не довше ніж 4-5 годин на день. Проте все частіше обговорюється варіант повного шкільного дня (full-day learning) з другою половиною, присвяченою заняттям зі спорту, мистецтва, дизайну.

Наприклад, усі землі Німеччини в даний час в процесі розширення забезпечення догляду за дітьми після уроків. Молодші школярі знаходяться під наглядом кваліфікованих педагогів у позашкільних центрах (Horte), які, як правило, фінансуються органами освіти [8, с. 114]. Таким чином, розвивається модель початкової школи з гарантованою підтримкою та спостереженням протягом повного дня. Схожий досвід мають і країни Скандинавії.

Паралельно Німеччина розвиває справжню систему «виховання культури»: навчання будь-якої дисципліни охоплює поряд з інформаційним змістом, який вона передає, певний рівень культури [2, с. 3]. Крім того, поступово змінюється громадська думка щодо важливості якісної освіти для майбутнього добробуту країни. Однією з ознак суспільної значущості освіти є зростання участі батьків у процесі навчання дітей та створення шкільних рад, що контролюють якість освіти.

Висновки результатів дослідження. Отже, у контексті оптимізації організації навчального процесу у початковій школі Євросоюзу спостерігаються такі загальні тенденції, як:

- розподіл терміну початкової освіти на цикли або етапи, що дозволяє конкретизувати цілі навчання, зміст та застосовувати відповідні механізми оцінювання академічних результатів;
- поширення моделей «дошкільний заклад – початкова школа» та «початкова школа – основна школа»;
- зниження обов'язкового шкільного віку;
- зменшення кількості учнів у класах;
- практика вікового і змішаного угруповання учнів початкової школи;
- розширення автономії навчальних закладів у питаннях планування навчального року та організації життя школи (розклад занять, кількість навчальних днів протягом тижня);
- адаптація режиму навчання до індивідуальних життєвих ритмів учнів шляхом регулювання навчального розкладу і створення початкової школи повного дня;
- письмове тестування використовується як основний інструмент у системі

оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, річні результати навчання викладаються у формі детальних звітів;

– автоматичний перехід учнів з початкової школи до основної;

– формування особливої громадської думки щодо незадовільних результатів навчання та другорічництва.

Перспективи подальших розвідок. Перспективним вбачається об'єктивне осмислення організаційних трансформацій у початковій школі Євросоюзу з метою визначення, в який спосіб досвід модернізації європейських освітніх систем може бути використаний в Україні.

Література

1. Карбовничек І. Початкове навчання в перспективі європейської інтеграції / Іоланта Карбовничек // Початкова школа. – 2003. – № 12. – С. 52–54.
2. Кашуба О. Теоретичні основи організації навчального процесу в початкових школах Німеччини : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Олександра Михайлівна Кашуба. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 3.
3. Лавриченко Н. Сучасні моделі загальної середньої освіти в європейському вимірі / Наталія Лавриченко // Порівн.-пед. студії. – 2009. – № 2. – С. 25–36.
4. Локшина О. Оцінювання успішності учнів початкових шкіл у Західній Європі / Олена Локшина // Початкова школа. – 2002. – № 6. – С. 54–57.
5. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Bulgaria. 2005/06. – Brussels : European Eurydice Unit, 2007. – P. 200.
6. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Denmark. 2007/08. – Brussels : European Eurydice Unit, 2009. – P. 123.
7. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in France. 2007/08. – Brussels : European Eurydice Unit, 2009. – P. 49–50.
8. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. Organization of the Education System in Germany 2009/10. – Brussels : European Eurydice Unit, 2011. – P. 88–114.
9. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Italy. 2006/07. – Brussels : European Eurydice Unit, 2008. – P. 43.
10. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Spain. 2007/08. – Brussels : European Eurydice Unit, 2009. – P. 112–218.
11. INCA. Thematic Probe. Primary Education: an International Perspective : Netherlands. – London : INCA, QCA, NFER. – P. 10–12.
12. Le Metais J. International Trends in Primary Education / Joanna Le Metais // INCA Thematic Study. – London : INCA, QCA, NFER, 2003. – P. 21.
13. Sargent C. Organisation of school year and school day / Claire Sargent, Emily Houghton, Sharon O'Donnell // INCA Comparative Tables. – London : INCA, QCA, NFER, 2012. – P. 13.

Е. Б. ЯРОВАЯ, канд. пед. наук, доцент
Бердянський державний педагогічний університет, МОН України
ул. Шмідта 4, г. Бердянськ, 71118, Україна
olena_yarova@mail.ru

ТЕНДЕНЦИИ ОПТИМИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ ЕВРОСОЮЗА

Аннотация. Рассмотрены трансформации в начальном образовании в странах-членах Европейского Союза. Проанализированы общие тенденции оптимизации учебного процесса на современном этапе создания нового типа европейской начальной школы, среди которых наиболее распространенными являются распределение периода начального образования на циклы, снижение обязательного школьного возраста, уменьшение количества учеников в классах, расширение автономии учебных заведений в вопросах планирования учебного года, адаптация режима обучения к индивидуальным жизненным ритмам учащихся, рост участия родителей в процессе обучения и создание школьных советов, контролирующих качество образования.

Ключевые слова: начальное образование, страны-члены Европейского Союза, организационные трансформации, обязательный школьный возраст, принципы группировки учащихся, школьный режим, оценка знаний.

O.V. YAROVA, PhD (pedagogical sciences), associate professor
Berdyansk State Pedagogical University,
Ministry of Education and Science of Ukraine
4 Shmidt Str., Berdyansk, 71118, Ukraine
olena_yarova@mail.ru

TENDENCIES OF EDUCATIONAL PROCESS OPTIMIZATION IN ELEMENTARY SCHOOL OF THE EUROPEAN UNION

Abstract. The article deals with the organizational transformations in primary education of the EU member countries. The general trends in optimization of the learning process at the present stage of creating a new type of European primary school have been analyzed. Among them the most common are the distribution of primary education in cycles, the compulsory school age reduction, the reduction of the students' number in classes, the growth of school autonomy in school year planning, the adaptation of school time to students' individual rhythms, the increase of parental involvement in learning process, and the creation of school boards controlling the quality of education.

It has been determined that in order to adapt training to the needs and capabilities of students and align their starting positions educational process in the European primary school is divided into cycles or stages. It has been defined that assessment of academic performance of primary school students ranges from informal to formal monitoring testing. The main tool for checking students' knowledge and skills, in addition to verbal questioning, in most countries is a written test. Automatic transition of children from primary to secondary school is usual practice in most EU countries.

General trends in optimization of the learning process at the European primary school have been analyzed, among which the most common, namely the compulsory school

age reduction, the growth of school autonomy in school year planning, the adaptation of school time to students' individual rhythms, and the creation of school boards controlling the quality of education, has been singled out.

Keywords: primary education, member states of the European Union, organizational transformations, compulsory school age, principles of students' grouping, school time, assessment of academic performance.

Bibliography

1. Karbovnychek I. Primary Education in the perspective of European integration / Iolanta Karbovnychek // Pochatkova shkola. – 2003. – # 12. – S. 52–54.
2. Kashuba O. The theoretical basis of the educational process at primary schools in Germany : avtoref. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 «Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky» / Oleksandra Mykhailivna Kashuba. – Ivano-Frankivsk, 2001. – S. 3.
3. Lavrychenko N. Current models of secondary education in the European dimension / Nataliia Lavrychenko // Porivn.-ped. studii. – 2009. – # 2. – S. 25–36.
4. Lokshyna O. Evaluation of student achievement in primary schools in Western Europe / Olena Lokshyna // Pochatkova shkola. – 2002. – # 6. – S. 54–57.
5. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Bulgaria. 2005/06. – Brussels : European Eurydice Unit, 2007. – P. 200.
6. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Denmark. 2007/08. – Brussels : European Eurydice Unit, 2009. – P. 123.
7. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in France. 2007/08. – Brussels : European Eurydice Unit, 2009. – P. 49–50.
8. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. Organization of the Education System in Germany 2009/10. – Brussels : European Eurydice Unit, 2011. – P. 88–114.
9. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Italy. 2006/07. – Brussels : European Eurydice Unit, 2008. – P. 43.
10. EURYDICE (Network on Education Systems and Policies in Europe). Eurybase. The Information Database on Education Systems in Europe. The Education System in Spain. 2007/08. – Brussels : European Eurydice Unit, 2009. – P. 112–218.
11. INCA. Thematic Probe. Primary Education: an International Perspective : Netherlands. – London : INCA, QCA, NFER. – P. 10–12.
12. Le Metais J. International Trends in Primary Education / Joanna Le Metais // INCA Thematic Study. – London : INCA, QCA, NFER, 2003. – P. 21.
13. Sargent C. Organisation of school year and school day / Claire Sargent, Emily Houghton, Sharon O'Donnell // INCA Comparative Tables. – London : INCA, QCA, NFER, 2012. – P. 13.